

رمزگشایی شخصیت

(تناسب تیپ شخصیتی با زندگی، تحصیل و کار)

کاربرد سنج‌نمای شخصیت مایرز-بریگز
به همراه پرسشنامه و کلید (موسسه CPP)

مؤلفین:

دکتر مجید سلیمی

حسین حسینی‌پناه

سرشناسه	: سلیمی، مجید، ۱۳۵۶ -
عنوان و نام پدیدآور	: رمز‌گشایی شخصیت : (تناسب تیپ شخصیتی با زندگی، تحصیل و کار) / مولفین مجید سلیمی، حسین حسینی‌پناه.
مشخصات نشر	: تهران: علم استادان، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۳۱۲ ص.
شابک	: 978-622-6361-15-6
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۲۹۵.
عنوان دیگر	: تناسب تیپ شخصیتی با زندگی، تحصیل و کار.
موضوع	: تیپ‌شناسی
موضوع	: Typology (Psychology)
موضوع	: شاخص شخصیتی مایرز-بریگز
موضوع	: Myers-Briggs Type Indicator
شناسه افزوده	: حسینی‌پناه، حسین
رده بندی کنگره	: BF۶۹۸/۳
رده بندی دیویی	: ۱۵۵/۲۶۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۵۵۸۹۵۷
وضعیت رکورد	: فیبا

این اثر مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر) نشر یا بخش یا عرضه کند مورد پیگیری قانونی قرار خواهد گرفت.

رمز‌گشایی شخصیت

(تناسب تیپ شخصیتی با زندگی، تحصیل و کار)

دکتر مجید سلیمی - حسین حسینی‌پناه

ناشر	: انتشارات علم استادان	قیمت	: ۹۰۰۰۰۰ ریال
صفحه آرای	: انتشارات علم استادان	لیتوگرافی	: دیرین نگار
شمارگان	: ۱۰۰۰	چاپ و صحافی	: گنج شایگان
نوبت چاپ	: اول/ ۱۳۹۹	شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۶۳۶۱-۱۵-۶

دفتر انتشارات: میدان انقاب، خیابان انقلاب، پلاک ۱۳۴۸، طبقه ششم، انتشارات علم استادان.

شماره تماس: ۰۶۶۴۱۰۶۸۰، ۰۶۶۴۱۸۴۵۷، ۰۶۶۴۱۸۴۹۳ و ۰۵۹۷۵۷۲۷-۰۹۱۰.

فروشگاه: میدان انقلاب، خ انقلاب، پلاک ۱۳۴۸، همکف، کانون اندیشه.

شماره تماس: ۰۶۶۴۰۵۴۴۸، ۰۶۶۴۰۹۹۵۲، ۰۶۶۴۰۹۹۸۲ و ۰۵۹۷۵۷۲۷-۰۹۱۰.

فهرست مطالب

۱۱.....	فصل اول - شخصیت و شناخت شخصیت
۱۳.....	مقدمه
۱۳.....	تعریف شخصیت
۱۴.....	شخصیت از دیدگاه مردم
۱۴.....	شخصیت از دیدگاه روان شناسان
۱۷.....	اهمیت موضوع و شناخت شخصیت
۱۷.....	عوامل مؤثر در شکل گیری و رشد شخصیت
۱۹.....	هیجان، خلق، مزاج، منش (ویژگی)، و شخصیت: شباهت ها، تفاوت و ترکیب ها
۱۹.....	هیجان
۲۲.....	خلق
۲۴.....	مزاج
۲۶.....	منش
۲۸.....	تلاش هایی ابتدایی برای شناخت شخصیت
۲۸.....	الف) شخصیت شناسی از روی دست خط
۳۰.....	ب) شخصیت شناسی و نقاشی های ناخودآگاه
۳۲.....	ج) شخصیت شناسی عطسه
۳۴.....	د) شخصیت شناسی گروه های خونی
۳۶.....	نگاهی گذرا به اصلی ترین مکاتب (نظریه های) شخصیت
۳۷.....	۱. نظریه روان کاوی و رویکرد نو روان کاوی
۳۸.....	۲. نظریه رفتارگرایی
۳۹.....	۳. نظریه گشتالت
۴۰.....	۴. نظریه انسانگرایی
۴۱.....	۵. نظریه هستی گرایی
۴۲.....	۶. نظریه صفات شخصیت
۴۳.....	۷. دیدگاه سرشتی (ریخت شناسی)
۴۵.....	۸. نظریه شناختی
۴۸.....	مبانی علمی سنجش شخصیت
۵۷.....	فصل دوم - معرفی و تاریخچه سنخ نمای مایرز و بریگز (MBTI)
۵۹.....	مقدمه
۶۱.....	معرفی سنخ نمای مایرز - بریگز

مقدمه

یکی از شگفت‌انگیزترین جنبه‌های زندگی، تفاوت‌هایی است که ما در افراد پیرامون خود مشاهده می‌کنیم. این تفاوت‌ها تنها محدود به ظاهر فیزیکی نیست؛ بلکه انسان‌ها در نحوه رفتار، تفکر و بروز احساسات خود نیز تفاوت‌های فراوانی دارند که این تفاوت‌ها اهمیت بیشتری نسبت به تفاوت‌های فیزیکی دارد و شناخت این تفاوت‌ها برای درک ماهیت و چستی انسان امری بسیار حیاتی است.

در سراسر جهان، مردم به ویژگی‌های شخصیتی انسان‌های اطراف خود توجه می‌کنند و شناخت آن را امری مفید می‌دانند. احتمالاً این سوالات را تاکنون زیاد شنیده‌اید: آیا این شخص اجتماعی است یا خجالتی؟ حساس است یا مقاوم و سرسخت؟ بی‌ریا است یا فریبکار؟ بی‌نظم است یا منظم؟ احتمالاً شما این تفاوت‌های شخصیتی را در زندگی خود همواره مشاهده کرده‌اید. حتی زمانی که کودک خردسال بودید و با دوستان خود بازی می‌کردید، احتمالاً خیلی زود متوجه شدید که دوستان‌تان سبک‌های متفاوتی برای بازی دارند: برخی از آن‌ها اسباب بازی‌های خود را بیشتر از دیگران به اشتراک می‌گذارند؛ برخی بیشتر سخن‌چین هستند؛ برخی اهل رقابت بیشتر با دیگران هستند و ... از آن زمان تاکنون بدون شک به خصوصیات شخصیتی متفاوت اطرافیان خود از جمله اعضای خانواده، دوستان، همکاران و هر شخص دیگری که با او روبه‌رو شده‌اید، توجه کرده‌اید.

اما آیا تا به حال نسبت به ماهیت و چستی شخصیت خود کنجکاو شده‌اید؟ این که چرا افراد ویژگی‌های شخصیتی متفاوتی دارند و چه عواملی باعث به وجود آمدن این تفاوت‌ها می‌شود؟ آیا تاکنون در خصوص اهمیت شخصیت در موفقیت فردی و تاثیرگذاری آن بر روابط اجتماعی، پیشرفت شغلی و سلامتی اندیشیده‌اید؟ اگر چنین است و این سوالات ذهن شما را درگیر کرده است، در این کتاب سعی می‌کنیم به آن‌ها پاسخ دهیم.

تعریف شخصیت

از نظر واژه‌شناسی، کلمه شخصیت^۱ ریشه در واژه لاتین پرسونا^۲ دارد، پرسونا اشاره به ماسک و نقابی دارد که بازیگران تئاتر در یونان و روم باستان بر چهره خود می‌گذاشتند و نقش خود را بر

1. personality

2. persona

اساس نقابی که به چهره زده بودند، بازی می‌کردند. این تعبیر تلویحاً به این موضوع اشاره دارد که «شخصیت هر فرد ماسکی است که او بر چهره خود می‌زند تا وجه تمایز او از دیگران باشد» (کریمی، ۱۳۷۰).

ارائه یک تعریف علمی و کاربردی از شخصیت امری بسیار دشوار است. زیرا شخصیت مفهومی انتزاعی است که از طریق انسجام و هماهنگی مجموعه‌ای از خصوصیات معنا پیدا می‌کند. این خصوصیات عبارت هستند از عواطف و هیجانات، انگیزه‌ها، افکار، تجارب و ادراکات. از سوی دیگر شخصیت تنها شامل جنبه‌های ظاهری رفتار نیست، بلکه معنای واقعی شخصیت چند بعدی است و این ابعاد شامل طیفی از فرآیندهای درونی و ذهنی است که افراد را به انجام دادن رفتار معینی وادار می‌کند. اما مفهومی که کلمه شخصیت در زبان عامیانه دارد، با تعریفی که روان‌شناسان از آن ارائه کرده‌اند تا حدود بسیار زیادی تفاوت دارد. در این جا به بررسی تعریف شخصیت از دیدگاه مردم و دیدگاه روان‌شناسان می‌پردازیم:

شخصیت از دیدگاه مردم

تقریباً ما هر روز شخصیت مردم اطراف خود را با برداشت نه چندان دقیقی که از مفهوم شخصیت داریم، توصیف و ارزیابی می‌کنیم. برای مثال ممکن است شما در مورد دوست خود بگویید "او شخصیت فوق العاده خوبی دارد." یا در مورد پسر غریب‌الکنتل خودتان بگویید، "شخصیتش به پدرش رفته است." در حالی که ما زمان زیادی را صرف صحبت کردن در مورد شخصیت می‌کنیم، اما بسیاری از ما دقیقاً نمی‌دانیم که شخصیت چیست و دارای چه اجزایی می‌باشد.

به طور کلی، واژه «شخصیت» در زبان روزمره مردم معانی گوناگونی دارد. یکی از معانی آن مربوط به هر نوع صفت اخلاقی برجسته‌ای است که سبب تمایز و برتری یک فرد نسبت به افراد دیگر می‌شود. مثلاً وقتی گفته می‌شود شخصی «با شخصیت» است؛ یعنی او دارای ویژگی‌های مثبتی همچون متانت، وقار یا جاذبه اجتماعی است که می‌تواند افراد دیگر را تحت تأثیر یا نفوذ خود قرار دهد. همچنین در نقطه مقابل این کلمه، کلمه «بی‌شخصیت» قرار دارد که به معنی داشتن ویژگی‌های منفی همچون پرخاشگری است که البته در این توصیف شخص مورد نظر باز هم دیگران را تحت تأثیر قرار می‌دهد، اما در جهت منفی (شولتز، ۱۹۹۰). همچنین گاهی از کلمه شخصیت جهت احترام به چهره‌های مشهور و صاحب صلاحیت «علمی، اخلاقی یا سیاسی» استفاده می‌شود. نظیر شخصیت سیاسی، شخصیت مذهبی و شخصیت هنری و... .

شخصیت از دیدگاه روان‌شناسان

از نظر روان‌شناسی اصطلاحاتی همچون «با شخصیت» و «بی شخصیت» بی‌معنی هستند و افراد را نمی‌توان بر اساس آن طبقه‌بندی کرد. از نظر علم روان‌شناسی همه افراد دارای شخصیت هستند؛ اما در

خصوص ماهیت و چیستی شخصیت بین روان‌شناسان اختلاف نظر وجود دارد. به همین دلیل تعاریف مختلفی از شخصیت توسط روان‌شناسان ارائه شده است که هر یک بر وجهی از شخصیت تاکید کرده‌اند. اختلاف تعریف‌هایی که از شخصیت شده است، ناشی از مکاتب و نظریه‌های گوناگونی است که صاحبان آن مکاتب درباره چگونگی تشکیل و تحول شخصیت و مفاهیم انگیزش رفتار آدمی دارند (سیاسی، ۱۳۷۰). در مطالعه تعریف‌های شخصیت، دو نکته شایان ذکر است، اول این که هر تعریف نشان دهنده رفتارهای مورد نظر روان‌شناس و روش‌هایی است که برای بررسی این رفتارها به کار می‌برد. دوم این که، تعاریف شخصیت الزاما درست یا نادرست نیستند، بلکه در ارزیابی شخصیت، در تحقیقات و در انتقال یافته‌های روان‌شناسان به دیگران، کارایی کمتر یا بیشتری از خود نشان می‌دهند. تعاریف شخصیت وقتی برای روان‌شناس مفید است که توانایی درک پیش‌بینی و تأثیرگذاری بر رفتار را افزایش دهد (شولتز، ۱۹۹۰). در جدول زیر به برخی از تعاریفی که توسط روان‌شناسان از شخصیت ارائه شده است، اشاره کرده‌ایم:

جدول ۱.۱. تعاریف برخی روان‌شناسان از شخصیت

شخصیت جوی است که به ما اجازه می‌دهد پیش‌بینی کنیم که یک شخص در یک موقعیت معین چه خواهد کرد.	ریموند کتل ^۱ ، ۱۹۵۰
شخصیت عبارت است از الگوی منحصر به فرد صفات شخصیتی یک انسان که نحوه سازگاری او را با محیط تعیین می‌کند.	جوی پال گیلفورد ^۲ ، ۱۹۵۹
شخصیت سازمان پویا و زنده جنبه‌های ادراکی، انفعالی، ارادی و بدنی (شکل بدن و اعمال حیاتی آن) آدمی است.	ویلیام شلدون ^۳ ، ۱۹۶۲
شخصیت الگوهای معینی از رفتار و شیوه‌های تفکر است که نحوه سازگاری شخصی را با محیط تعیین می‌کند.	ارنست هیلگارد ^۴ ، ۱۹۸۳
شخصیت الگوهای متمایزی از رفتار (شامل افکار و همچنین عواطف-مجموعه احساسات، هیجانات و رفتارها-) است که به صورت پایدار در فرد وجود دارد و توصیفی از او می‌باشد.	والتر میشل ^۵ ، ۱۹۹۹
شخصیت الگوهای خاصی از تفکر، هیجانات و رفتار فرد همراه با مکتبسم‌های روان‌شناختی (نهان یا آشکار) است که پشت آن الگوها قرار دارند.	دیوید فاندور ^۶ ، ۲۰۰۱

علی‌رغم تعاریف بسیار زیادی که تاکنون از شخصیت ارائه شده است، هیچ تعریف کامل و جامعی از

1. Raymond B. Cattell

2. Joy Paul Guilford

3. William Sheldon

4. Ernest Hilgard

5. Walter Mischel

6. David Funder

شخصیت وجود ندارد که بتواند تمام جنبه‌های شخصیت را تحت پوشش خود قرار دهد. اما تعریفی که بیشترین اقبال و پذیرش را درباره شخصیت دارد تعریف آلپورت است که در کتاب خود با عنوان "الگو و رشد در شخصیت" بیان کرده است. آلپورت قبل از این که تعریف خود از شخصیت را ارائه دهد، ۵۰ تعریف را بررسی کرد و سپس شخصیت را چنین تعریف نمود: "شخصیت سازمانی پویا در درون فرد، متشکل از نظام‌های روانی جسمانی است که سازگاری منحصر به فرد او با محیط را تعیین می‌کند" (آلپورت، ۱۹۶۱؛ به نقل از شولتز و شولتز، ۱۹۹۸).

اما لحظه پدیدار شدن شخصیت چه زمانی است؟

پاسخ چنین سؤالی مستلزم آن است که قبلاً تعریف یا ضابطه‌ای برای شخصیت داشته باشیم. از آن جا که شخصیت متضمن فردیت است باید از زمان پدیدار شدن تفاوت‌های فردی آگاه شد. به دنبال اطلاع از این مطلب باید نوع تفاوت‌های مورد نظر را معین نمود که آیا تفاوت‌های قد، وزن و بسیاری از ویژگی‌های فیزیولوژیک دیگر تفاوت‌های شخصیت را آشکار می‌سازند و یا این که این قبیل تفاوت‌ها پیش‌درآمدی برای بروز آن‌ها هستند؟ در اتاکی که چند نوزاد هستند تصور می‌شود که می‌توان به آسانی گونه‌های متنوعی از شیرخواران را از یکدیگر تفکیک نمود. البته برخی از پرستاران مجرب توان چنین کاری را دارند. در میان شیرخواران می‌توان خودرأی‌ها، عصبی‌ها، خوش‌خلق‌ها، فعال‌ها و منفعل‌ها را مشاهده کرد. اما آیا واقعاً در این حد سنی نشانه‌هایی از شخصیت وجود دارد؟ براساس مشاهدات به عمل آمده این تفاوت‌ها پس از چند روز از بین می‌روند و ما در مقابل گروهی نوزاد متحدالشکل‌تر قرار می‌گیریم که ادامه مشاهده بروز مجدد تفاوت‌ها را نمایان می‌سازد (منصور، ۱۳۷۲).

این روش برای نخستین بار توسط شرلی^۱ در ۱۹۳۱ در یک بررسی طولی دو سال اول زندگی به کار رفته است. در بین اندازه‌گیری‌ها و مشاهدات فراوانی که به گونه‌های بسیار دقیق به عمل آمد، تعداد ناپیزی از آن‌ها یک ثبات کافی در فاصله چند ماه از خود نشان دادند، و این پایداری با افزایش سن کودکان رو به فزونی گذارده است. در نتیجه چنین مستفاد می‌گردد که صفات ویژه با افزایش سن، بیش از پیش تثبیت می‌شوند. نیلون^۲ (۱۹۴۸) پانزده کودک از آزمودنی‌های شرلی را پس از گذشت ۱۵ سال مشاهده کرد و توصیف‌هایی در مورد شخصیت آنان مدون نمود، سپس از چند نفر تقاضا کرد تا تصویرهای ارائه شده توسط شرلی را با یافته‌های خودش مقایسه نمایند. نتایجی که به دست آمد، نشان می‌دهند که فردیت کودکان از همان حدود دو سالگی نسبتاً به خوبی مشخص است. یافته‌های مطالعات واشبرن^۳ (۱۹۲۹) و گزل^۴ (۱۹۲۹) نیز به طور تاریخی نشان می‌دهند که حتی ممکن است تفاوت‌های مزاج در نخستین ماه‌های زندگی قابل تفکیک باشند. تفاوت‌هایی که سال‌های طولانی پایدار می‌مانند.

1. Shirley

2. Neilen

3. Washburn

4. Gesell